

statsmagtens politik og støttemuligheder.

Desværre må man sige, at rapporten ikke formål at trænge ned i disse og andre uhyre centrale, teoretiske problemstillinger. Selve afgrænsningen og forståelsen af det lokalpolitiske niveau og de politiske, økonomiske og økologiske kræfter, som påvirker dette, og som kan forme det på en anden måde, end for landspolitikens vedkommende savnes stærkt. Derimod forekommer der en uendelighed af tabeller med procentfordelinger og korrelationer, som for manges vedkommende ikke er begrundet tilstrækkeligt i et teoretisk eller blot problemdefinerende oplæg.

En rapport som denne kan naturligvis godt være så kvantitativt anlagt, som det her er tilfældet, og alligevel være interessant. Dette kræver imidlertid, at det meget stærkt præciseres, hvad der er formålet med hver enkelt oversigt, og i hvilken sammenhæng den indgår dels i forhold til rapportens interne konsistens, dels i forhold til den teoretiske debat, som findes om det pågældende emne. Her er rapporten også meget svag. Der demonstreres kun et meget sporadisk kendskab til litteraturen inden for emneområdet ikke alene for så vidt angår skandinaviske forhold, men også internationalt set.

Rapportens faktiske oplysninger kan være til nytte for den, der søger meget specialiseret viden om kommunalpolitiske forhold i Sverige. I en lidt bredere sammenhæng er rapporten ikke særlig anvendelig, også fordi den rent ud sagt er overordentlig kedelig. Dette er stærkt at beklage, fordi selve rapportens oplæg og tema kunne give anledning til en lang række spændende overvejelser om lokalpolitikens muligheder, partisystemets vilkår, konfliktdimensioner i kommunalpolitikken osv. Hvis læseren selv supplerer teksten med disse teoretiske problemstillinger og udsøger sig de mest interessante tabeloversigter, kan rapporten anbefales.

Søren Villadsen

John C. Griffiths Afghanistan. Key to a Continent, André Deutsch 1981, 225 s., 184,50 kr.

John C. Griffiths bliver på bogens omslag præsenteret som professionel forfatter og journalist, og det oplyses, at han er en særdeles berejst mand, samt at han - når han opholder sig i England - deltager aktivt i Liberal partipolitik.

Efter den foreliggende bog at dømme er han dog langt bedre som journalist end som forfatter, og er formodentlig mere harmløs som rejsende end som politiker.

Han er en god journalist i den forstand, at han er en god iagttager, der på en engageret måde er i stand til at formidle nogle indtryk og oplysninger om for-

statsmagtens politik og støttemuligheder.

Desværre må man sige, at rapporten ikke formål at trænge ned i disse og andre uhyre centrale, teoretiske problemstillinger. Selve afgrænsningen og forståelsen af det lokalpolitiske niveau og de politiske, økonomiske og økologiske kræfter, som påvirker dette, og som kan forme det på en anden måde, end for landspolitikens vedkommende savnes stærkt. Derimod forekommer der en uendelighed af tabeller med procentfordelinger og korrelationer, som for manges vedkommende ikke er begrundet tilstrækkeligt i et teoretisk eller blot problemdefinerende oplæg.

En rapport som denne kan naturligvis godt være så kvantitativt anlagt, som det her er tilfældet, og alligevel være interessant. Dette kræver imidlertid, at det meget stærkt præciseres, hvad der er formålet med hver enkelt oversigt, og i hvilken sammenhæng den indgår dels i forhold til rapportens interne konsistens, dels i forhold til den teoretiske debat, som findes om det pågældende emne. Her er rapporten også meget svag. Der demonstreres kun et meget sporadisk kendskab til litteraturen inden for emneområdet ikke alene for så vidt angår skandinaviske forhold, men også internationalt set.

Rapportens faktiske oplysninger kan være til nytte for den, der søger meget specialiseret viden om kommunalpolitiske forhold i Sverige. I en lidt bredere sammenhæng er rapporten ikke særlig anvendelig, også fordi den rent ud sagt er overordentlig kedelig. Dette er stærkt at beklage, fordi selve rapportens oplæg og tema kunne give anledning til en lang række spændende overvejelser om lokalpolitikens muligheder, partisystemets vilkår, konfliktdimensioner i kommunalpolitikken osv. Hvis læseren selv supplerer teksten med disse teoretiske problemstillinger og udsøger sig de mest interessante tabeloversigter, kan rapporten anbefales.

Søren Villadsen

John C. Griffiths Afghanistan. Key to a Continent, André Deutsch 1981, 225 s., 184,50 kr.

John C. Griffiths bliver på bogens omslag præsenteret som professionel forfatter og journalist, og det oplyses, at han er en særdeles berejst mand, samt at han - når han opholder sig i England - deltager aktivt i Liberal partipolitik.

Efter den foreliggende bog at dømme er han dog langt bedre som journalist end som forfatter, og er formodentlig mere harmløs som rejsende end som politiker.

Han er en god journalist i den forstand, at han er en god iagttager, der på en engageret måde er i stand til at formidle nogle indtryk og oplysninger om for-

holdene i Afghanistan. Vi får således lidt at vide om, hvor god han er til at snøre russerne (introduktionen); en hel del at vide om Afghanistans historie op til omkring århundredeskiftet (kapitel 1 og 2); lidt om modsætningsforholdet til Pakistan (kapitel 3); rimelig god besked om hvem afghanerne er (kapitel 4); i kapitel 5 på 20 sider gives lidt spredte oplysninger om landbrugets forhold og struktur, om problemerne med at etablere industrier, om Afghanistans udenrigshandel, om dets naturressourcer, og om den økonomiske politik; kapitel 6 giver en forholdsvis god beskrivelse af hvordan den sovjetiske indflydelse er taget til på amerikanernes bekostning; et kapitel om den demokratiske periode fra cirka 1950 til Dauds kup i 1973 (kapitel 7); et kapitel om Dauds kup, om aprilrevolutionen og om det sovjetiske kup 1979 (kapitel 8). Et kapitel (9), der vurderer de stridende kræfter i området, og en analyse af de problemer Vesten står overfor i Afghanistanspørgsmålet. Bogen afsluttes med en epiløg om hvordan situationen tager sig ud i oktober 1980.

Som det fremgår af denne opremsning er Griffiths mindre god som forfatter, forstået som en, der er i stand til at præsentere en problemstilling, og over et vist antal sider analysere forskellige aspekter af denne og til sidste fremsætte nogle sammenhængende synspunkter om problemstillingen og dens aspekter.

Skal man være meget imødekommende over for bogen, kan man, som forlaget gør på bogens omslag argumentere for, at Griffiths problemstilling er at analysere Afghanistans strategiske vigtighed, og at denne problemstilling bliver argumenteret hjem ved at vise, hvordan det område vi i dag kalder Afghanistan, lige siden Alexander den Stores tid og op til i dag har været genstand for invasioner og rivaliseringer mellem imperier. Logikken skulle så være, at det er Ruslands historiske skæbne, der betinger den sovjetiske interesse i Afghanistan i dag. Det er i det mindste et interessant synspunkt. Man kunne dog hævde, at det er en temmelig ahistorisk måde at bruge historien på i betragtning af, at den internationale handel i dag ikke bliver transporteret på kamelryg gennem de afghanske bjergpas.

Selv hvis man tager den af forlaget lancerede problemstilling for gode varer, vil der, som det fremgår af min opremsning af indholdet, være nogle kapitler, der falder lidt ved siden af, eller får den lidt tvivlsomme status som baggrundsviden.

Efter at have brugt cirka 180 sider af bogens 220 sider på at præsentere Afghanistans historie og baggrundsviden om landet bruger Griffiths det ene af de to sidste kapitler til at gøre sig følgende overvejelser om, hvad Vesten kan gøre for Afghanistan: Griffiths er klar over at støtte til modstandsbevægelsen indebærer et dilemma, som udspringer af at 'frihed' og 'reformer' befinder sig på

hver sin side i konflikten. Med andre ord, hvis de kræfter, der nu kæmper mod Babrak Karmals styre kom til magten, ville deres forvaltning af den indebære en krænkelse af vestlige principper om frihed. Griffiths løser problemet ved at anvende, hvad man kan betegne som et subjektivt objektivt-interessebegreb, idet han foreslår, at Vesten skal arbejde for en forhandlingsløsning, der får russerne ud, og således gjort Afghanistan uafhængigt og neutralt; holder Karmal ved magten, og dermed sikrer et vist minimum af reformer; får Karmal til at dele magten med oprørerne og på den måde tage højde for deres krav og undgå videre udgydelse af afghansk blod.

For at sikre en ægte afghansk neutralitet mener Griffiths, at Vesten skal være villig til at sætte hårdt mod hårdt, forstået på den måde, at hvis man får forhandlet sig frem til en sovjetisk tilbagetrækning, skal Vesten gøre Sovjetunionen klart, at hvis bare så meget som en eneste sovjetisk soldat eller pilot igen krydser Oxusfloden vil Afghanistan blive en tredje verdenskrigs Polen! (p. 211).

Hvis nogle læsere skulle synes Griffiths anbefalinger forekommer lidt overilede, skal det siges til hans forsvar, at han på den vestlige verdens vegne er meget bekymret for udviklingen i regionen. Griffiths anser det nemlig ikke for nogen overdrivelse, at hævde at hvis Afghanistan, Iran og Pakistan kommer under direkte sovjetisk kontrol, så vil magtbalancen vippe i Sovjetunionens favør i en sådan grad, at Vestens muligheder for at genoprette balancen vil være tabt for stedse. Han siger dog ikke noget om sandsynligheden for de nævnte lande kommer til at lide en sådan skæbne. Griffiths finder det i denne sammenhæng nødvendigt at gøre opmærksom på, at de personer, som har indset, at "Russia is in a high fever of imperialism", som kun kan imødegås af en demonstration af hård fysisk modstand, ikke nødvendigvis er fanatiske koldkrigskrigere (p. 209, Griffiths fremhævelse). Men lige meget hvad man kan kalde sådanne personer, så håber jeg, at de fortsætter med at rejse meget, så de ikke får tid til at deltage i aktiv politik.

Ser vi på nogle af de spørgsmål, der forekommer mest relevante i en aktuel afghansk sammenhæng, såsom hvordan man skal forklare 1978-revolutionen, modstanden mod PDPA-styret i efteråret 1979, samt den sovjetiske invasion, er der ingen tvivl om, at Griffiths hører til de personer, der har gennemskuet russerne, da han tillægger, hvad man kunne kalde den eksterne faktor afgørende vægt i forklaringen af disse spørgsmål.

1978-revolutionen forklares ud fra Sovjets interesser i området. På grund af Dauds begyndende løsrivelse fra sovjetisk indflydelse og udrensninger blandt afghanske marxister, og som følge deraf hans tilnærmelse til mere konservative kræfter, som eksempelvis de religiøse ledere. Dette forsøg på en selvstændig og uaf-

hængig kurs i forhold til Sovjetunionen kunne ikke accepteres af USSR og deres allierede i Afghanistan. Hjulpet af et KGB-team iscenesattes derfor et kup mod Daud (pp. 181-82).

Modstanden imod PDPA-styret i efteråret 1979 mener Griffiths skyldtes styrets vestlige og pro-sovjetiske karakter, samt at de reformer og initiativer Taraki iværksatte undergravede de lokale muslimske lederes privilegier, derudover var Amins brutale fremfærd over for de genstridige landsbyer også med til at undergrave styrets popularitet (pp. 183-186).

I betragtning af den initiativrige rolle Griffiths tillægger Sovjetunionen i de to første spørgsmål, kan det forekomme overraskende, at han anser det for en plausibel forklaring, at de sovjetiske tropper i december 1979 kom på Amins opfordring (pp. 188-90). For de læsere, der måtte undre sig over, hvordan Amins invitation til den sovjetiske hær harmonerer med hans død umiddelbart efter invasionen i december, kan det oplyses, at Griffiths har en forklaring, jeg ikke har hørt før, men som er interessant, blandt andet fordi den giver et meget godt billede af hans måde at analysere begivenhederne i Afghanistan efter aprilrevolutionen 1978. Griffiths mener Amin blev dræbt ved et uheld under et møde med den øverstkommanderende for de sovjetiske styrker, general Viktor Paputin, hvor Paputin forsøgte at overtale Amin til at gøre plads for Karmal. Dette uheld skulle videre have fået den sovjetiske general til at begå selvmord af frygt for den vrede, det ville udløse i Moskva, at den eneste afghaner, der kunne troværdiggøre forklaringen om broderlig hjælp var blevet dræbt, da ledelsen i Moskva i forvejen var trætte af at være blevet tvunget til at intervenere militært på grund af den fejlslagne udenrigspolitik over for Afghanistan (pp. 189-90). Dette bygger Griffiths på, at der i to omgange ankom sovjetiske kamptropper inden den store invasion sidst i december, uden at Amin protesterede, samt på at modstanden mod Aminstyret havde taget et sådant omfang, at Griffiths vanskeligt kan forestille sig, at Amin ikke skulle have bedt om hjælp, da det stort set var hans eneste mulighed for at bevare magten. Griffiths påpeger her, at det havde været alle tiders chance for Amin at protestere mod disse troppers ankomst, og således overbevise de forskellige stammefolk om sin uafhængighed af USSR.

Det er her jeg mener Griffiths går galt i byen ved at gøre styrets alliance med Sovjetunionen til hovedårsagen for modstanden mod styret. Sagt på en anden måde så tror jeg ikke, Amin ville have vundet de forskellige oprørere for sine og PDPA's reformer og initiativer, samt fået tilgivelse for sin brutale fremfærd mod landbefolkningen ved den 17. december 1979 at have brudt med Sovjetunionen.

I en samlet vurdering af bogen vil jeg mene, at den er lanceret på et fejlagtigt grundlag, da den foregiver at være mere aktuel, end den er. Bogen handler først og fremmest om Afghanistan før 1973, og selv om forfatteren her demonstrerer en vis indsigt og viden, er jeg ikke sikker på, at jeg vil anbefale den selv til læsere, der er specielt interesserede i denne periode af Afghanistans historie, da jeg synes bogen er for løst skrevet som bog betragtet, og derfor mere ville egne sig som en række artikler om Afghanistan.

Men bogen siger også noget helt andet om Afghanistan, nemlig at når et land får rettet hele verdensoffentlighedens interesse imod sig, er der åbenbart ingen grænser for, hvad der kan afsættes, blot det på et eller andet plan handler om dette land.

Dan Frederiksen

Torben Grønnebæk Hansen m.fl., Nu bider krisen, København: Socialistiske Økonomers Forlag - Småskrift nr. 6, 1981, 96 s., 30,00 kr.

Den foreliggende publikation fra Socialistiske Økonomer er en bearbejdet udgave af et notat, der blev udarbejdet til en arbejderkonference i foråret 1980 i København.

Arbejdsgruppen bag rapporten har sat sig for at behandle lønkampens problemer og perspektiver i lyset af den økonomisk-politiske udvikling i Danmark i 70'erne. Den overordnede konklusion er, at det er nødvendigt, at lønkampen bliver forbundet med mere dybtgående forandringer i samfundsøkonomien. Det er endvidere af afgørende betydning, at samfundsøkonomien bevarer sin funktionsdygtighed og udviklingsmuligheder under den skærpede klassekamp, som i de kommende år vil være nødvendig for blot at bevare reallønnen og fagbevægelsens indflydelse i samfundet.

I bogens første hovedafsnit gives en kortfattet oversigt over en række udviklingstræk i den internationale kapitalisme, som er af afgørende betydning for at forstå den nuværende krise - både økonomisk og politisk. Dernæst gennemgås den mere specifikke udvikling i Danmark, som afsluttes med en diskussion af betalingsbalanceproblemerne. Et problem der spiller så stor en rolle i debatten om krisen og den økonomiske politik her i landet.

De tre efterfølgende hovedafsnit beskæftiger sig med forskellige sider af lønkampen - aktuelt og historisk. De senere års økonomiske-politiske forligs konsekvenser for den almindelige lønarbejder dokumenteres, dyrtidsreguleringens historiske udviklings siden 1. verdenskrig gennemgås og de senere års forringelser af denne påpeges. Endelig fastslås det, at en faglig og politisk indsats på det